

Sygn. akt: II AKa 316/01

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 września 2001 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący	Prezes SA Mariusz Żak
Sędziowie	SA Bożena Brewczyńska (spr.) SA Jan Dybek
Protokolant	Izabela Rybok

przy udziale Prokuratora Prok. Apel. Jolanty Cykowskiej

po rozpoznaniu w dniu 6 września 2001r.

sprawy z wniosku I. K., D. K., J. S. i T. K.

- o odszkodowanie

z powodu apelacji wniesionej przez prokuratora

od wyroku Sądu Okręgowego w Częstochowie

z dnia 08 czerwca 2001r. sygn. akt II Ko 379/98

orzeka:

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Częstochowie

II AKa 316/01

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Częstochowie wyrokiem z dnia 8 czerwca 2001 r. w sprawie sygn. II Ko 379/98 zasądził na podstawie art. 8 ust. 2a i 2b ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego na rzecz wnioskodawców I. K., D. K., J. S. i T. K. kwoty po 3 250 zł tytułem odszkodowania i zadośćuczynienia za krzywdy doznane przez zmarłego w dniu 26 lipca 1989 r. M. K., zaś w pozostałej części wniosek oddalił.

M. K. będący mężem I. K., a ojcem pozostałej trójki wnioskodawców w okresie od marca 1944 do lipca 1944 r. należał do oddziału partyzanckiego wchodzącego w skład (...) pod dowództwem gen. W.. W okresie natomiast od 8 lipca 1945 r. do pierwszych dni sierpnia 1946 r. jako podejrzany o to, że był członkiem nacjonalistycznej podziemnej organizacji (...), mającej na celu powstanie zbrojne przeciwko władzy radzieckiej został aresztowany i wysłany do pracy w łagrach w miejscowości I..

Zwolnienie M. K. z obozu pracy nastąpiło na mocy postanowienia o umorzeniu postępowania wobec niepotwierdzenia faktu jego przynależności do "bandy" jak określono to w sporządzonym wówczas dokumencie.

Zasądając wyżej opisane odszkodowanie i zadośćuczynienie Sąd Okręgowy uznał, iż działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego była powodem aresztowania M. K. oraz wywiezienia go do obozu pracy.

Z wyrokiem Sądu I instancji nie zgodził się prokurator.

W złożonej apelacji zaskarżył wyrok w całości na niekorzyść wnioskodawców.

Wyrokowi zarzucił obrazę przepisów postępowania? mającą istotny wpływ na treść orzeczenia, a to art. 92 kpk, 167 kpk, 193 § 1 kpk, art. 366 § 1 kpk i art. 424 § 1 kpk przez wydanie orzeczenia pomimo niewyjaśnienia wszystkich istotnych faktycznych i prawnych okoliczności wskutek nie przeprowadzenia dowodu z zeznań ustalonych świadków, zaniechania dowodu z opinii biegłego historyka oraz błędne uzasadnienie orzeczenia, polegające na poczynieniu dowolnych ustaleń nie opartych na przeprowadzonych dowodach, a także błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, polegający na niesłusznym uznaniu, że aresztowanie M. K. było związane z okolicznościami opisanymi w art. 1 i nast. ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. tymczasem zasadność tego twierdzenia w świetle zgromadzonego materiału dowodowego jest co najmniej wątpliwa.

Stawiając powyższe zarzuty wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Częstochowie.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja prokuratora okazała się być w pełni zasadną. Istotnie bowiem orzeczenie sądu I instancji jest wadliwe z jednej strony z uwagi na to, iż nie ma oparcia w zgromadzonych dotychczas dowodach, a z drugiej, iż jego motywy sugerują dokonanie przez sąd orzekający błędnej interpretacji treści przepisu art. 1 ustawy lutowej.

Lakoniczność sporządzonego uzasadnienia i arbitralność niektórych z zamieszczonych tam twierdzeń poważnie utrudnia jednak dokonanie kontroli odwoławczej.

W rozpoznawanej sprawie w sposób niekontrowersyjny ustalono dwa fakty, a to fakt 4-miesięcznej przynależności w roku 1944 M. K. do oddziałów AK na W. oraz fakt jego rocznego pobytu w latach 1945/1946 w obozie pracy.

Sąd I instancji wywodząc, iż to natomiast działalność M. K. na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego była powodem jego aresztowania i przymusowej pracy w obozie, w żaden sposób nie wskazał w oparciu o jakie dowody wyprowadził powyższy wniosek. Nie wskazał też jakiego rodzaju i z jakiego okresu niepodległościowa działalność M. K. legła u podstaw stosowanych wobec niego w latach 1945/1946 represji. Dostrzec należy, iż zgromadzony dotychczas materiał dowodowy pozwala jedynie ewentualnie na postawienie wyłącznie luźnej hipotezy, założyć że przyczyną represji mogła być przynależność M. K. do oddziałów AK, niemniej niniejsza hipoteza nie ma żadnego potwierdzenia i odniesienia do ustalonych niespornie faktów. Brak jest też jakichkolwiek danych pozwalających przyjąć, iż M. K. w okresie po wyzwoleniu spod okupacji niemieckiej, a przed aresztowaniem go prowadził działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego i by działalność z tego okresu była źródłem stosowanych represji.

Założeniu takiemu przeczą wręcz takie fakty jak umorzenie w 1946 r. prowadzonego przeciwko niemu postępowania, niewskazane przez M. K. w sporządzanych przez niego w latach 1986/87 życiorysach i dokumentach informacji o ewentualnej działalności oraz nieposiadanie jakichkolwiek wiadomości na ten temat przez jego najbliższych.

W tej sytuacji zachodzi konieczność ponownego rozważenia przez sąd orzekający czy istotnie M. K. represjonowany był właśnie za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa, czy poza okresem 4-miesięcznym w roku 1944 prowadził później jeszcze działalność niepodległościową, która mogła być przyczyną stosowanych represji, bądź też czy istnieją dowody pozwalające założyć i wykazać, iż powodem represji w stosunku do M. K. była jego przynależność do AK.

Podkreślić należy, iż ustawa z dnia 23.02.1991 r. w oparciu o którą wnioskodawcy domagają się odszkodowania daje podstawy przyznania takiego odszkodowania wyłącznie za represje związane z działalnością na rzecz niepodległości, nie zaś za sam fakt doznania przez osobę zainteresowaną krzywd i cierpień.

Art.1 stanowi bowiem, iż czyn zarzucany musi być związany z działalnością na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego. Powyższy zapis ustawy jednoznacznie wskazuje na konieczność ustalenia związku między faktyczną działalnością a represjami, nie wystarcza natomiast ustalenie iż represje związane były z podejrzeniami o taką działalność przy jej rzeczywistym braku

W rozpoznawanej sprawie dotychczas wykazano jedynie to, iż M. K. represjonowany był z uwagi na fakt podejrzenia go przez ówczesne władze o prowadzenie niepodległościowej działalności. Taka natomiast sytuacja nie jest objęta dyspozycją art. 1 ustawy lutowej, która wyraźnie mówi o represjach wynikłych z prowadzonej działalności. Fakt, iż dotychczas zgromadzone dowody nie dały podstaw do podjęcia merytorycznej decyzji w sprawie, a nadto uzasadnienie sądu I instancji nie wyjaśnia przyczyn wydanego orzeczenia, koniecznym było uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania. Wspomnieć jeszcze jedynie trzeba iż to na wnioskodawcach spoczywa ciężar dowodu, a zatem i staranie o ustalenie czy żyją świadkowie mogący potwierdzić ich twierdzenia, bądź też, czy istnieją jeszcze jakieś dokumenty przydatne dla wyjaśnienia rozpoznawanej sprawy.

Mając na względzie powyższe, orzeczono jak w wyroku.